

Mérnöki évfordulók 2007-ben

250 éve...

1757.

* Várady Pál mérnök a 18. század végén kialakuló központi műszaki igazgatás első vezető magyar munkatársa. Pest első jelentős városrendezési munkálatait vezette.

225 éve...

1782. augusztus 30.

II. József rendelkezésére a pesti egyetemen megszervezték az Institutum Geometricumot, azaz a Mérnöki Intézetet, elsősorban a hazai vízszabályozási feladatok megoldására alkalmas mérnökök képzésére. Az uralkodói rendelet az Institutumot az állami mérnöki állások betöltésére egyedül képesítő "mérnöki oklevelek" adományozásának jogával ruházta fel.

1782. november 1.

A pesti egyetemen (az Institutum Geometricum keretében) kezdetét vette az oklevéladományozási joggal hivatalosan is elismert mérnökképző tanfolyam.

1782.

Megkezdődtek a II. József-féle I. katonai térképezés helyszíni bejárásokon és mérésen alapuló munkálatai Neu hadmérnök ezredes vezetésével. Tekintettel a feladat titkosságára a hazai vízszabályozások tervezéséhez ezeket a térképfelvételeket nem tudták felhasználni. Az 1785-ben befejezett térképezés eredményei csak a Monarchia összeomlása után (az 1920-as években) váltak nyilvánossá.

200 éve...

1807. január 6.

* Petzval József (Szepesbéla) mérnök-matematikus, egyetemi tanár. Tudományos munkássága a matematika, mechanika, ballisztika a fénytán és a hangtan széles területeire terjedt ki. Nevét elsősorban az 1840-ben szerkesztett nagy fényerejű akromatikus kettős fényképezési objektívjei tették ismerté. A fényképezés területén kifejtet munkásságát az osztrák közoktatási miniszter 1928-ban alapította a Petzval érmet (+Bécs, 1891. szeptember 17.)

1807. október 10.

+ Unghváry János (Losonc) mérnök és színházi szakember. (* Erőd, 1807. október 10.)

150 éve...

1857.

* Faller Károly (Selmecebánya) kohómérnök, főiskolai tanár, a selmecebányai bányaiskola, majd akadémia tanára (+ 1913 május 30.)

1857.

* Erdős (Erlsbek) Ferenc vízmérnök. Oklevelének megszerzése után 1883-tól a pancsovai folyammérnöki hivatalhoz kerülve lépett állami szolgálatba. 1891-ben az FM. vízjogi osztályán dolgozott, majd a Vízrajzi Osztály vezető munkatársa lett. Az állami vízrajzi szolgálatban elsősorban a vízállások statisztikai elemzése volt a feladata. Szakirodalmi munkássága is jelentős. Behatóan foglalkozott az alföldi zsilipépítéssel, a Tisza-szabályozás vízrajzi vonatkozásaival, valamint a Sió vízállásának és a Balaton vízszint-ingadozásainak kérdéseivel is. (+ Budapest, 1923.)

1857.

Clark Ádám a saját tervei alapján elkészíti a budai alagutat.

1857.

* Tott Róbert mérnök számos hidat tervezett és épített. Értékes volt elméleti munkássága a geometriai , szilárdságtan és a statika terén. (+ Budapest, 1913. május 30.)

1857. január 1.

* Landgráf János (Sárvár) mérnök, halászati szakember. Javaslatára létesült a Halélettani Kísérleti Állomás, nevéhez fűződik a halászati törvény és a Halászat c. szaklap megindítása. (+ Budapest, 1931. október 24.)

1857. január 13.

* Straub Sándor (Szolnok) gépészmérnök érdeme a Budapesti Technikai Iparmúzeumnál az elektrotechnikai szak és elektrotechnikai tanfolyamok szervezése. Termékeny műszaki író volt. (+ Nádudvar, 1923. február 12.)

1857. március 27.

* Hoszpótzky Alajos (Budapest) mérnök, miniszteri tanácsos, az al-dunai művezetőség helyettes vezetőjeként az Al-Duna szabályozás munkálatainak egyik irányítója. Szakirodalmi és műszaki tevékenységéért a MTA Warhmann-jutalommal tüntette ki. (+1917. április 11.)

1857. augusztus 4.

* Kolossváry Ödön (Átok), mérnök. A műegyetemet Budapesten és Grazban végezte 1885-ben. 1881-ben állami szolgálatba lépett. Előbb a folyammérnökségnél, majd kerületi felügyelőként működött. Behatóan foglalkozott az Alföld öntözésének kérdéseivel. Tervei nagy szerepet játszottak az alföldi öntözőtelepek megvalósításában. (+ Budapest, 1921. július 9.)

125 éve...

1882. január 1.

* Adorján János (Sorkitótfalu) gépészmérnök, a hazai repülés úttörője, az első hazai repülőgép és repülőgép motor tervezője és gyártója (+1964. július 2.)

1882. március 12.

* Schmidt Sándor (Felsőbánya) bányamérnök 1933-ban elsőként nyerte el a bányamérnöki doktori fokozatot. Tevékenysége a Dorogi szénmedencéhez kötődik, karsztvíz elzárására cementálási eljárást talált fel. (+ Budapest, 1953. június 12.)

1882. március 22.

* Király Kálmán (Budapest) mérnök, ügyi szakértő. Kiemelkedő szerepe van Budapest és Belgrád úthálózatának kiépítésében (+1953. november 5.)

1882. június 12.

* Austerweil Géza (Baracska) vegyészmérnök, Joliot Curie munkatársa (+1964. február 29.)

1882. június 24.

* Szikla Géza (Szolnok) gépészmérnök, a műszaki tudományok doktora a kelenföldi erőmű üzemvezetője, majd igazgatója. Legjelentősebb találmánya a Rozinek Artúrral közösen kidolgozott Szikla-Rozinek-féle tüzelési eljárás, mely apró szemű, öröletlen porszén lebegő állapotban való elgázosítását és elégetését teszi lehetővé. Emlékére az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület 1964-ben évenként kiosztásra kerülő Szikla Géza díjat alapított. (+ Budapest, 1963. március 31.)

1882. július 25.

* Szabó Endre (Budapest) erdőmérnök Magyarországon elsőként ismertette a sztereofotogrammetriát. Ő volt az új geodéziai felmérési módszer kikísérletezője. (+ Felsőbánya, 1967. január 17.)

1882. június 29.

+ Vész János mérnök (Budapest), matematikus munkássága elsősorban pedagógiai szempontból jelentős. Ő volt az első magyar nyelvű műegyetemi tankönyv szerzője (* Szeged, 1836. árpilis 7.)

1882. október 3.

* Vécsey Béla (Fogaras)kohómérnök részt vett a diósgyőri Állami Vas –és Acélgár korszerűsítésében. Számos szakkönyve, tanulmánya és szabadalma ismert. (+ Budapest, 1965. február 24.)

1882. november 28.

* Garai Jenő (Szombathely) vegyészmérnök, jelentős szerepe volt az országos borellenőrzés kialakításában (+1949. július 15.)

1882. december

* Balás Jenő (Gyergyóremete) bányamérnök, akinek jelentős kezdeményező szerepe volt a Vértes és a Bakony hegységek bauxittelepeinek felfedezésében. A harmincas években figyelme a vízgazdálkodás egy speciális területe felé fordult. 1936-ban megjelent „*Budapest fürdőváros alapjai*” c. könyvében a fővárosi hévvizek hidrológiai rendszerét tanulmányozta, később kidolgozta a Velencei-tó rendezési tervét, majd a Balaton holtterületeinek megszüntetésére és a Sió-csatorna hajózhatóvá tételére dolgozott ki elképzeléseket. (+ Budapest, 1938. március 6.)

100 éve...

1907. január 17.

+ Hajnal Antal (Fiume), a fiumei kikötő bővítésének tervező és kivitelező főmérnöke. 1860-ban Békés városa mérnökévé választotta, majd állásáról lemondva magánmérnöki tevékenységet folytatott. 1877-ben kapott megbízást a fiumei kikötő építéséért felelős építészeti hivatal vezetésére, s az 1884-ben meginduló kikötőfejlesztési munkák vezetésére. 1896-ban a magyar királyi tengerészeti hatóság műszaki osztályának főmérnökeként a kikötőépítéseken kívül a magyar-horvát tengerparti kikötők, s általában a tengerészeti hatóság összes műszaki ügyeit vezette, s szerzett nemzetközi megbecsülést a magyar mérnöki karnak. (* Makó, 1838. szeptember 1.)

1907. január 19.

* Winkler Oszkár (Sopron) építészmérnök, a műszaki tudományok kandidátusa, egyetemi tanár, Ybl díjas. Igen jelentős a faipari építészettel kapcsolatos tevékenysége. (+1984. december 19.)

1907.február 5.

* Zajzon Zoltán (Arad) mérnök az Állami Földmérési és térképészeti Hivatalban dolgozott, mint az alaphálózati munkák osztályvezetője. (+1981. július 27.)

1907.március 10.

* Ráczy György (Tóketerebes) építészmérnök. A modern építészet első Magyarországi hívei közé tartozott, több lakóház és középület épült a tervei alapján. 1957-ben Ybl díjat kapott. (+1989. február 22.)

1907.május 5.

* Forgó László (Budapest) gépészmérnök, az MTA tagja, Kossuth díjas. Több kiemelkedő találmánya volt, pl. „Invert-rostély”, „Sterilizátor”, Heller-Forgó féle léghővezető berendezés. (+1985. június 24.)

1907.május 3.

* Balsay István (Sopron) vaskohómérnök, egyetemi tanár. Fő kutatási területei közé tartozott a kemencék kihasználási fokának növelése, a folyékony acél nemesítő eljárásai, a folyamatos acélöntés és az acél vákuumos kezelése. (+1984. június 11.)

1907. június 14.

+ Mechwart András (Schweinfurt) gépészmérnök Ganz Ábrahám kis vasöntőműhelyét világhírű vállalattá fejlesztette. Megalapította a Ganz gyár elektromos osztályát. A nevéhez több találmány fűződik, számos kitüntetésben volt része. (+ Budapest, 1907. június 14.)

1907. július 22.

+ Kerpely Antal (Selmecebánya) kohómérnök, a selmecebányai akadémia tanára, a MTA levelező tagja. Szabadalmaztatta a mész- és magnéziakötésű téglagyártási eljárását, Az elhanyagolt vasművek, kohók korszerűsítése is a nevéhez fűződik (*Arad, 1837. február 5.)

1907. augusztus 3.

* Fehér István vegyészmérnök, kandidátus, Kossuth díjas. Nevéhez fűződik az üveglapos szárítás, valamint új cserzési és kikészítési eljárás bevezetése a hazai bőriparban. (+1986. január 8.)

1907. augusztus 6.

* Heller László (Nagyvárad) gépészmérnök, műegyetemi tanár, a MTA tagja, Kossuth-díjas. Megalkotta az erőművek hűtővíz nélküli üzemét lehetővé tevő léghűtési eljárást az ún. Heller System-et. (+1980. november 8.)

1907. október 17.

+ Fölser István (Budapest) mérnök, műegyetemi tanár, az ábrázoló geometria első jelentős művelője hazánkban (*Pest, 1838. január 29.)

1907. november 7.

* Pelc Antal (Budapest) vegyészmérnök, a kémiai tudományok kandidátusa. Munkássága elsősorban az élesztő-és a szesziparhoz kapcsolódott. Magkapta a Kiváló Feltaláló ezüst fokozatát. (1980. szeptember 15.)

1907. november 27.

* Eisler János (Kiskőrös) gépészmérnök, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora. Kutatásainak középpontjában a szigetelőanyagok alkalmazásával kapcsolatos problémák álltak. (+1981. november 14.)

1907. december 7.

* Kovács Károly (Budapest) gépészmérnök, Kossuth-díjas, az MTA tagja. Az energia-gépiparban dolgozott., részt vett a Ganz Villamossági Művek automatizálási részlegének létrehozásában. Az USA-ban is több egyetemen tanított. (+ 1989. november 19.)

75 éve...

1932.

+ Rónay Árpád kohómérnök, kohászati találmányai közül a legfontosabb a vasforgácsok nagy nyomással való brikettezése, amely nem csak jelentős megtakarítást tesz lehetővé, hanem a felhasználásával készült öntöttvas minőségét is javítja, az egész világon elterjedt. (* 1866.)

1932. március 10.

+ Gaul Károly (Budapest) gépészmérnök, műegyetemi magántanár. Eredményei az ipari szakoktatás területén jelentősek (* Grabóc, 1854. november 28.)

1932. október 20.

* Gyékényesi György István (Gyékényes) űrkutatási mérnök, költő. Az USA-ban tevékenykedett, a NASA kutatóközpontban, Clevelandban. Tagja volt a gépészmérnökök amerikai társaságának, de több verse is megjelent. (+ 1973. május 25.)

1957. dec. 9.

+ Pausperl Károly (Budapest) gépészmérnök. Mint a Ganz Villamossági Gyar munkatársa a transzformátorgyártás vezetője. A transzformátorokkal kapcsolatban több újítása és szabadalma ismert. (* Abrudbánya, 1892. január 26.)

1932. december 17.

+ Stark Lipót (Budapest) gépészmérnök, a vezetékszámítás egyik úttörője. Széles körű irodalmi tevékenységet folytatott, számos szaklapnak volt munkatársa. A Mérnök egyesület 1890-ben Hollán-pályadíjjal tüntette ki. (* Trencsén, 1866. május 4.)

50 éve...

1957. január 17.

+ Grossmann Gusztáv József (Budapest) gépészmérnök, röntgenfizikus. Kiemelkedő eredményei a ventilcsöves röntgenkészülék kifejlesztése és a tomográfia elvi és gyakorlati megoldása (*Budapest, 1878. augusztus 10.)

1957. február 10.

+ Zipernovszky Ferenc (Budapest) gépészmérnök. Sokoldalú munkásságának eredménye az első magyarországi szabadtéri nagyfeszültségű transzformátor és kapcsolóállomás. Munkásságának fő területe a világítástechnika, melynek nemzetközileg elismert szakértője volt. (* Budapest, 1883. július 29.)

1957. március 13.

+ Szabó István (Budapest) vegyészmérnök, borász. A bor kémiai változásaival és a borban végbemenő kémiai változásokkal, a borkezelési eljárások fejlesztésével foglalkozott. (* Isztimér, 1891. augusztus 8.)

1957. június 6.

+ Rehling Konrád (Eger) bányamérnök. Több korszerű aknaüzemet létesített, valamint a bányamunka megkönnyítésére nagyarányú gépesítést vezetett be. (* Pécs, 1874. november 26.)

1957. július 5.

+ Luncz Géza (Budapest) erdőmérnök. Magyarországot erdészeti kérdésekben külföldön ő képviselte. Legfontosabb kutatási területe a mezővédő erdősávok kérdéseivel függött össze. (* Csebze, 1892. július 8.)

1957. augusztus 8.

+ Böszörményi Jenő (Budapest) gépészmérnök, a hazai diesel-motor és autógyártás egyik úttörője, a Magyar Általános Gépgyár műszaki igazgatója, a MAGOMOBIL és MAGOSIX típusú autók sorozatgyártásának elindítója (* Érkeserű, 1872. április 23.)

1957. augusztus 10.

+ Györki József (Budapest) vegyészmérnök, a kémiai tudományok doktora (1957). Jelentős eredményeket ért el a hazai nyersanyagok tűzállóanyag-ipari és gázgyártási hasznosítása terén (* Pusztakovácsi, 1891. augusztus 19.)

1957. augusztus 25.

+ Lévai Pál (Budapest) gépészmérnök, a híradástechnika kiváló hazai művelője volt. Nevéhez fűződik az ikertelefon, a szelektoros társvonalrendszer, a párhuzamos mellékállomás rendszer, és több automatikus telefonközpont. (* Budapest, 1892. május 30.)

1957. szeptember 4.

+ Káposztás Pál (Budapest), bányamérnök, a műszaki tudományok doktora (1958, posztumusz). Számos találmány, újítás fűződik a nevéhez, mint a dobzsilip, a táróhajtás úszóhomokban vasbordákkal illetve zárt pajzzsal. (*Rozsnyó, 1893. június 29.)

1957. szeptember 8.

+ Szilvay Kornél (Budapest) gépészmérnök, tűzoltóezredes Budapest tűzoltóparancsnoka volt. Legismertebb találmánya róla elnevezett szárazoltógép, mely a zárt tüzeket az égés folyamatát megakasztó anyagok felhasználásával oltja s ezzel a tűzoltásnál fellépő vízkárokat elkerüli. (* Budapest, 1890. július 25.)

1957. szeptember 17.

+ Komondy Zoltán (Budapest) gépészmérnök, műegyetemi tanár, számos gép megalkotása (pl. kétütemű szívógáztraktor, motorkocsi) fűződik a nevéhez (* Sárvár, 1892. április 7.)

1957. október 1.

+ Guóth Emil (Budapest) mérnök. Jelentős érdeme, hogy az országos felsőrendű színtezési hálózat pontosság és megbízhatóság tekintetében világszínvonalú lett (* Nagymaros, 1886. október 1.)

1957. december 16.

+ Zamaróczy Jenő (Budapest) gépészmérnök. Főleg hőkezelési kérdésekkel foglalkozott. A Danuvia Rt-t az országos gépi szerszámellátás központjává fejlesztette. (* Trencsén, 1891. szeptember 7.)

1957.

Faller Jenő munkájának eredményeképpen Sopronban megnyílik a Központi Bányászati Múzeum.

25 éve...

1982. január 19.

+ Schöner Ervin (Budapest) építészmérnök, Ybl díjas. Több fővárosi lakóépület, lakótelep és számos vidéki kórház az ő tervei alapján épült (pl. a Rónai utcai lakótelep, ill. kórház Győrben, Pécsen, Nyíregyházán, Szekszárdon stb.)
(* Budapest, 1908. szeptember 24.)

1982. január 22.

+ Homoródi Lajos (Budapest) mérnök, az MTA tagja, egyetemi tanár. Hosszú ideig földmérési szolgálatban dolgozott, később a Geodéziai Intézet igazgatója. Alapító tagja és elnöke volt a Geodéziai és Kartográfiai Egyesületnek, tagja volt a Földmérők Nemzetközi Szervezetének. (* Arad, 1911. május 2.)

1982. január 25.

+ Weichinger Károly (Budapest) építész, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora, Kossuth díjas. Tudományos tevékenységének tárgya az esztétikai kategóriák vizsgálata az építőművészeti és a mérnöki alkotásban. (* Győr, 1893. október 12.)

1982. január 26.

+ Kővári György (Budapest) építőmérnök, Ybl-díjas. Tanulmányi befejezése után a MÁV Tervező Vállalatnál dolgozott, majd a Balaton fejlesztési tervével foglalkozott, de elsősorban közlekedési létesítményeket tervezett. (pl. a Déli Pályaudvar teljes átépítését vezette 1969-ben. (* Budapest, 1934. május 3.)

1982. január 27.

+ Gerecs Árpád (Budapest) vegyészmérnök, egyetemi tanár, Kossuth díjas, az MTA tagja. Úttörője volt a kémiai technológia oktatásának. Kutatásaival hozzájárult a magyar gyógyszergyártás sikeréhez. (* Zsámbék, 1903. július 18.)

1982. január 28.

+ Heinrich József (Budapest) bányamérnök. 1948-tól a Nehézipari Minisztérium osztályvezetője. Fő feladata a bányászat műszaki és tudományos nemzetközi kapcsolatainak fejlesztése volt. (* Tatabánya, 1905. október 25.)

1982. április 9.

+ Eperjessy Antal (Budapest) gépészmérnök, egyetemi tanár, a műszaki tudományok kandidátusa. 1945-ben a budapesti hidak kiemelésénél és helyreállításánál dolgozott. A BME Fegyvertechnikai tanszékén tanított. (* Magyarfráta, 1899. január 16.)

1982. június 2.

+ Székely Hugó (Budapest) építészmérnök, a műszaki tudományok doktora. Erdélyben vasutat tervezett és építésvezető volt. Hidak, víztornyok épültek a tervei alapján, a hajdúnánási gabonasiló vasbeton terveit is ő készítette. (* Budapest, 1886. június 2.)

1982. június 27.

+ Bakonyi Tibor (Hódmezővásárhely) építészmérnök, az MTA Építészettörténeti és Elméleti Bizottságának tagja, számos tervpályázaton eredményesen vett részt. (* Kispeszt, 1934. május 30.)

1982. augusztus 25.

+ Greschik Gyula gépészmérnök, egyetemi tanár. A Ganz Hajógyárban több gépipari terméket tervezett, egyebek közt a háborút követő újjáépítésekhez használt úszódarut. (* Lócse, 1904. június 14.)

1982. augusztus 19.

+Baritz Árpád (Budapest) gépészmérnök, 1945-ben megbízzák a Csepeli Üveggyár megszervezésével.. Főként üvegipari technológiák gépesítésével és az építőanyag-ipar távlati fejlesztésének kérdéseivel foglalkozott. (* Dész, 1913. október 14.)

1982. november 8.

+ Padányi-Gulyás Jenő (Billings, Montana, USA) építészmérnök, tervezői gyakorlata mellett írással, szerkesztéssel foglalkozott. Később a Magyar Mérnöki Kamara alelnöke, és országgyűlési képviselő is volt. 1945-ben az USA-ba emigrált, ahol létrehozta a Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetségét, ennek elnöke lett. Több könyvet írt, számtalan cikke jelent meg. (* Técső, 1900. május 21.)

*A Magyar Életrajzi Lexikon kötetei alapján összeállították:
Erky Tibor, Fejér László, Krizsán Józsefné és Nemeskey Károly.*

Jelmagyarázat

* = *született*

+ = *elhunyt*